

Wyrok z dnia 12 lipca 2005 r.

II PK 363/04

W orzeczeniu przywracającym do pracy pracownika podlegającego szczególnej ochronie trwałości stosunku pracy, sąd pierwszej instancji zasądza za czas pozostawania bez pracy wynagrodzenie należne do daty orzekania, pod warunkiem zgłoszenia gotowości niezwłocznego podjęcia pracy.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Andrzej Kijowski (sprawozdawca), Barbara Wagner.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 lipca 2005 r. sprawy z powództwa Marka A. przeciwko R. SA w C. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Słupsku z dnia 25 marca 2004 r. [...]

- 1) o d d a l i ł kasację,
- 2) zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 615 zł (słownie złotych: sześćset piętnaście) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Słupsku, po rozpoznaniu sprawy z powództwa Marka A. przeciwko „R.” SA w C., wyrokiem z dnia 25 marca 2004 r. [...], zmienił zaskarżony przez obie strony wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Człuchowie z dnia 5 czerwca 2003 r. [...] w ten sposób, że zasądzoną na rzecz powoda kwotę 7.560,64 zł podwyższył do kwoty 8.168,64 zł, natomiast kwotę zasądzoną tytułem dodatku funkcyjnego obniżył z 1.824 zł do 1.216 zł oraz zasądził od pozwanej na rzecz powoda odsetki z tytułu nieterminowej wypłaty dodatku funkcyjnego za poszczególne miesiące objęte sporem. Wyrokiem uzupełniającym z dnia 25 czerwca 2004 r. [...] Sąd Okręgowy w Słupsku uzupełnił powyższy wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powoda odsetki od kwoty 152 zł w wysokości 20% od dnia 27 czerwca 2002 r. do dnia 24 lipca 2002 r., od 25 lipca 2002

r. do dnia 31 stycznia 2003 r. w wysokości 16%, od dnia 1 lutego 2003 r. do dnia 24 września 2003 r. w wysokości 13%, od dnia 25 września 2003 r. w wysokości 12,25%. W pozostałym zakresie oddalił wnioski o uzupełnienie wyroku. Ponadto zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 240 zł tytułem kosztów procesu.

W motywach tego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy przejął jako własne ustalenia faktyczne poczynione w postępowaniu w pierwszej instancji oraz podzielił ich prawną kwalifikację. Z ustaleń tych wynika, że powód Marek A. był w pozwanej Spółce zatrudniony od dnia 1 sierpnia 1973 r. Na podstawie porozumienia z dnia 27 maja 2002 r. rozpoczął pracę na stanowisku mistrza w brygadzie montażu i konfekcjonowania na wydziale rur termokurczliwych. Warunki płacowe pozostały bez zmian. W dniu 27 stycznia 2003 r. pozwana spółka zwróciła się do zakładowej organizacji związkowej o wyrażenie zgody na rozwiązanie umowy o pracę z powodem, której zarząd nie udzielił. Mimo to umowa o pracę została rozwiązana bez zachowania okresu wypowiedzenia z powodu ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych, polegającego na rozpowszechnianiu nieprawdziwych informacji dotyczących działalności członków zarządu spółki ZOT „R.” SA, naruszających ich cześć i podważających wiarygodność pracodawcy wobec partnerów handlowych oraz powodujących dezorganizację w zakładzie pracy. Nie sprecyzowano jednak, kiedy i w jakiej formie powyższe „rozpowszechnianie” miało miejsce, jak również o jakie „nieprawdziwe informacje” chodziło pracodawcy oraz które z nich miały „naruszać cześć członków zarządu”, niewymienionych z nazwiska. Nie wskazano także, u jakich partnerów handlowych podważały one wiarygodność pracodawcy i w jaki sposób powodowały dezorganizację procesu pracy. Z zeznań Roberta S., działającego w imieniu pozwanej Spółki, wynikało, że główną przyczyną takiej decyzji było „ciągłe rozpowszechnianie przez powoda fałszywych informacji o działalności zarządu pozwanej spółki”, co przejawiało się w wywieszeniu w styczniu 2002 r. na tablicy ogłoszeń artykułu „Szykanowane związki”. Poza tym powód zgłaszał na posiedzeniu rady nadzorczej w dniu 15 stycznia 2002 r. wnioski o odwołanie członka zarządu.

Zdaniem Sądu Okręgowego rozwiązanie z pracownikiem umowy o pracę bez wypowiedzenia jest dopuszczalne w przypadkach wskazanych w art. 52 k.p. Ocena pracodawcy, uznającego dane zachowanie pracownika za ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków, podlega jednak w razie sporu kontroli sądu. Stosownie do dyspozycji art. 30 § 4 k.p. wskazanie w pisemnym oświadczeniu pracodawcy przyczyny uzasadniającej rozwiązanie umowy o pracę przesądza o tym, że spór przed

organami orzekającymi toczy się w granicach zarzutu skonkretyzowanego w pisemnym oświadczeniu, a pracodawca pozbawiony jest możliwości powoływania się w toku postępowania na inne przyczyny, które również mogłyby uzasadniać rozwiązanie umowy o pracę na podstawie art. 52 k.p. Za „ciężkie naruszenie przez pracownika podstawowych obowiązków pracowniczych” w rozumieniu powołanej regulacji mogą być uznane jedynie działania nacechowane złą wiarą nadużywania pracowniczego prawa do krytyki stosunków istniejących w macierzystym zakładzie pracy. W świetle poczynionych ustaleń brak jednak podstaw do uznania, iż powodowi można przypisać tego rodzaju zachowanie, co wobec braku zgody na rozwiązanie z nim umowy o pracę sprawia, że przywrócenie do pracy jest uzasadnione.

Jeśli chodzi o zasądzone wynagrodzenie za pracę, to wskazać trzeba, że z dniem 27 maja 2002 r. powierzono powodowi funkcję mistrza brygady. Stosownie zaś do art. 7 regulaminu wynagradzania - pracownikom zatrudnionym na stanowiskach kierowniczych, mistrzów oraz związanych z odpowiedzialnością materialną, przysługuje dodatek funkcyjny. W przypadku powoda wynosił on 20% najniższego wynagrodzenia. Biorąc zaś pod uwagę, że przeprowadzone na tę okoliczność postępowanie dowodowe wykazało, iż nie był on wypłacany, to powództwo w tym zakresie należało uwzględnić.

Kasację od powyższego wyroku złożył powód. Zaskarżając go w części obejmującej odsetki od zasądzonego na jego rzecz wynagrodzenia za pierwsze cztery miesiące pozostawania bez pracy, pominięte wynagrodzenie za następne dziesięć miesięcy pozostawania bez pracy wraz z odsetkami oraz rozstrzygnięcie o wysokości kosztów procesu, zarzucił naruszenie prawa materialnego i przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, a w szczególności: 1) rażące naruszenie art. 481 § 1 k.c. w związku z art. 455 k.c., art. 753 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 57 § 1 i 2 k.p., art. 300 k.p. oraz art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP; 2) rażące naruszenie art. 57 § 1 i 2 k.p. w związku z art. 8 k.p., art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i art. 24 Konstytucji RP oraz art. 786 § 2 k.p.c.; 3) rażące naruszenie § 2 i 11 pkt 2 w związku z § 6 pkt 2, 3 i 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych w związku z art. 21, art. 91 pkt 1, art. 98 § 1 i 3 i art. 99 k.p.c. oraz art. 24, art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP; 4) naruszenie art. 390 § 2 k.p.c. w związku z art. 2, art. 7 i art. 87 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Zdaniem skarżącego w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne i potrzeba wykładni przepisów prawnych, budzących w orzecznictwie sądów poważne wątpliwości, a zwłaszcza odnoszące się do: „1) prawa pracownika do zabezpieczenia w trybie art. 753 § 1 i 2 k.p.c. świadczenia pieniężnego w postaci wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, na podstawie art. 57 § 1 i 2 k.p. do odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia wynikłe z długotrwałego braku dobrowolnego spełnienia świadczeń należnych pracownikowi, 2) periodycznego charakteru świadczenia w postaci służącego utrzymaniu pracownika wynagrodzenia za pracę, jak i za czas pozostawania bez pracy, a przez to i prawa pracownika do rozszerzenia powództwa w zakresie tego świadczenia w długotrwałym postępowaniu apelacyjnym, jak również dokonywania przez sądy wykładni przepisów prawa zgodnie z ich społeczno - gospodarczym przeznaczeniem i zasadami słuszności; 3) prawa pracownika do zwrotu kosztów zastępstwa procesowego uwzględniających, w granicach przewidzianych prawem, rzeczywiste koszty zastępstwa prawnego; 4) prawa pracownika do słusznego rozpatrzenia jego sprawy w oparciu o przepisy prawa i w razie potrzeby zasady słuszności, a nie na podstawie dowolnie żonglowanych i często przywoływanych bez rzeczywistego związku wypowiedzi z prawem nie będących, a nieraz niezgodnych z prawem.”

Powołując się na powyższe podstawy skarżący wnosił o zmianę wyroku przez podwyższenie zasądzonego od pozwanego na rzecz powoda wynagrodzenia za dalszy czas pozostawania bez pracy „przynajmniej o kwotę 10.021,60 zł wraz z odsetkami oraz o podwyższenie kwoty zwrotu kosztów procesu za pierwszą instancję z 60 zł do 1.260 zł i za drugą instancję z kwoty 60 zł do 1260 zł. Poza tym domagał się zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja podlega oddaleniu, ponieważ jej podstawy okazały się nieusprawiedliwioną. Już na wstępie należy zauważyć, że zagadnienia prawne sformułowane przez skarżącego nie oddają istoty problemu wyłaniającego się z ustaleń faktycznych, leżących u podstaw kwestionowanego rozstrzygnięcia. Sedno sporu sprowadza się bowiem do kwestii, czy w przypadku, gdy skutek zaskarżenia wyroku sądu pierwszej instancji, w którym na rzecz pracownika podlegającego szczególnej ochronie trwałości stosunku pracy zasądzono wyraźnie określoną kwotę tytułem wynagrodze-

nia za czas pozostawania bez pracy pod warunkiem zgłoszenia gotowości jej podjęcia w siedmiodniowym terminie (art. 48 § 1 k.p.), opóźnia się przywrócenie pracownika do pracy, czyli reaktywowanie stosunku bezprawnie rozwiązanego, to zatrudnionemu przysługuje prawo do wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy w wyższej kwocie, czy też w kwocie wynikającej z orzeczenia sądu pierwszej albo drugiej instancji.

W sprawie jest bezsporne, że powód pozostaje osobą szczególnie chronioną przed rozwiązaniem stosunku pracy, wskutek czego, w razie przywrócenia go do pracy, przysługiwało mu na podstawie art. 57 § 2 k.p. wynagrodzenie za cały czas pozostawania bez pracy. Jest to przepis prawa materialnego, stanowiący podstawę do zasądzenia stosownego wynagrodzenia. Warto jednak zauważyć, że przywrócenie do pracy ma charakter warunkowy, przy czym spełnienie pierwszego z warunków wpływa na możliwość realizacji drugiego. Reaktywowanie rozwiązanego stosunku pracy zależy bowiem od uprawomocnienia się orzeczenia przywracającego do pracy oraz od zgłoszenia przez pracownika w terminie następujących 7 dni gotowości niezwłocznego podjęcia pracy (art. 57 § 4 w związku z art. 48 § 1 k.p.). Złożenie apelacji, nawet w sytuacji, gdy pracownik zgłosił gotowość niezwłocznego podjęcia pracy, nie aktualizuje zatem po stronie pracodawcy obowiązku zatrudnienia pracownika. Wpływa to również na ustalenie wysokości wynagrodzenia, należnego pracownikowi z tytułu pozostawania bez pracy. Stąd też orzeczenia sądów pierwszej instancji przywracające do pracy pracownika szczególnie chronionego uwzględniają jedynie wysokość wynagrodzenia warunkowo należnego na datę orzekania, a więc w kwocie, która byłaby należna pracownikowi, gdyby wyroki te wskutek niewniesienia apelacji stawały się prawomocne. W przeciwnym razie spór toczy się w granicach określonych treścią skarżonego wyroku, chyba że pracownik na podstawie art. 383 zdanie drugie (*in fine*) k.p.c., a więc z uwagi na sprawę o świadczenia powtarzające się rozszerzy żądanie pozwu o świadczenia za dalsze okresy. Domaganie się zasądzenia bliżej nieokreślonego „dalszego wynagrodzenia za czas po wydaniu wyroku”, sformułowane lakonicznie w protokole rozprawy apelacyjnej w dniu 25 marca 2004 r., trudno jednak uznać za czynność procesową odpowiadającą wymaganiom powołanego przepisu, zwłaszcza gdy powód był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika.

Nie zmienia to faktu, że przepis art. 57 k.p., regulujący skutki przywrócenia do pracy, nakazuje pracodawcy wypłatę wynagrodzenia za cały czas pozostawania bez

pracy. Wyrok Sądu pierwszej albo drugiej instancji, uwzględniający wynagrodzenie w niższej kwocie, nie pozbawia zatem pracownika prawa do niego za cały czas pozostawania bez pracy, z tym że różnica pomiędzy kwotą należną a wynikającą z wyroku Sądu Rejonowego powinien skarżący, w przypadku, gdy pracodawca odmówiłby dobrowolnego zaspokojenia roszczenia, dochodzić w odrębnym postępowaniu. Dopiero od daty podjęcia pracy należą się też ewentualne odsetki za opóźnienie w wypłacie wynagrodzenia należnego za czas pozostawania bez pracy, więc chybiony jest również zarzut naruszenia art. 481 §1 w związku z art. 455 k.c.

W tym kontekście Sąd Najwyższy nie podzielił licznych kasacyjnych zarzutów naruszenia prawa materialnego, jak również prawa procesowego, albowiem przedstawione stanowisko, mimo że doprowadziło do oddalenia skargi, usuwa wskazywane w niej wątpliwości prawne. Na marginesie podnieść należy, że powód wystąpił z roszczeniem o przywrócenie do pracy, a nie o zapłatę wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, co sprawia, że zgodnie z § 11 ust. 2 pkt 1 w związku z § 12 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych stawka za postępowanie w pierwszej i drugiej instancji wynosi minimum 60 zł za każdą z nich. Sąd może wprawdzie przyznać opłaty wyższe, lecz musi być to uzasadnione rodzajem i stopniem zawłości sprawy, czego ocena pozostaje w gestii sądu. W tym świetle brak podstaw do przyjęcia zarzucanego naruszenia przepisów o zwrocie kosztów zastępstwa procesowego. Trudno również uznać, aby doszło do naruszenia art. 390 § 2 k.p.c. w związku z art. 2, art. 7 i art. 87 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, albowiem powołany przepis odnosi się do uchwał podejmowanych wskutek przekazania przez Sąd drugiej instancji do rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości. Tymczasem w niniejszej sprawie żadna uchwała nie została podjęta.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę nie dopatruje się również naruszenia art. 786 § 1 k.p.c., albowiem treść przepisu odnosi się do nadania klauzuli wykonalności w części dotyczącej wynagrodzenia zasądzonego po przywróceniu pracownika do pracy i wobec nierozszerzenia powództwa w postępowaniu apelacyjnym, nie sprzeciwia się wystąpieniu z roszczeniem o zapłatę należnego wynagrodzenia za cały czas pozostawania bez pracy. W tym świetle nie doszło również do naruszenia art. 753 § 1 k.p.c. albowiem nie było możliwe zabezpieczenie powództwa w części, która z formalnego punktu widzenia nie była przedmiotem sporu.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 393¹² k.p.c. orzekł
jak w sentencji.

=====